

Muzeum těžby borové smoly

Po třicetileté válce (1618 - 1648), kdy byl vypálen dvůr Lomany, který byl v majetku cisterciáckého kláštera Plasy, zůstala jen budova ovčína. V roce 1672 byl při ovčíně postaven domek pro myslivce - hájovna Lipovka. 1925 - 1975 sídlili na hájovně knížecí hajný Adolf Levý, se synem lesníkem Janem Levým. V roce 2003 od Lesů České republiky s. p. zakoupila zchátralý objekt vnučka knížecího hajného Jana Čiháková. Objekt zrekonstruovala a v roce 2006 slavnostně při příležitosti Svatováclavské poutě otevřela Muzeum těžby borové smoly. Na lesním závodě Plasy byla těžba borové smoly již v době 2. světové války. Smola byla exportována do Třetí říše k vojenským účelům. Obyvatelé našeho kraje v tomto období těžbu borové smoly sabotovali. Skončením války byla ukončena i těžba borové smoly. V roce 1976 byla v tomto regionu těžba borové smoly opět zahájena. Smola se opět vyvážela, tentokrát do NDR a Polska. Využívala se především v chemickém průmyslu, kosmetice apod. K těžbě pryskyřice byli na LZ Plasy vyčleněni čtyři stálí pracovníci a mistr těžby pryskyřice. V době častějšího sběru pryskyřice byli ke sběru najímáni další brigádníci. Těžba probíhala od dubna do října. Pro zajímavost v roce 1977 bylo vytěženo 119 q pryskyřice. Práce spojené s těžbou pryskyřice se prováděly vesměs ručně a byly namáhavé. Vyžadovaly proto fyzicky zdatné pracovníky a dobrou pracovní morálku. Jednalo se zejména o přípravu lizin a i o nařezávání ronících zářezů. Těžba pryskyřice ze živých stromů byla důležitým zdrojem potřebné, zatím ničím nenahraditelné suroviny. Přinášela však i negativní jevy, vždy se snižoval přírůst stromů. Šišky a semena z těžných stromů byla menší a z těchto semen vypěstované semenáčky byly choulostivější. Některé dřeviny snášely těžbu pryskyřice dobře, např. borovice černá. Dřevo při šetrných lizinových způsobech nebylo bezprostředně poškozeno. Mechanické vlastnosti dřeva se buď vůbec neměnily, nebo jen nepatrně. Také trvanlivost a impregnační schopnost dřeva se nesnižovala. V místech lizin bylo dřevo v povrchové vrstvě silně prosmolováno, což mohlo omezovat jeho upotřebitelnost. Porosty, v nichž se těžila pryskyřice, byly náchylnější ke vzniku sněhových a větrných polomů. Také odolnost porostů proti kůrovcům se snižovala. Těžba pryskyřice zvyšovala též nebezpečí požáru a rušila estetický ráz lesa. Rozsah těžby pryskyřice smolařením na živých stromech byl omezen rozlohou vhodných porostů. Proto se hledaly nové formy získávání pryskyřice, které by zároveň snižovaly nároky na pracovní síly a manipulaci s vytěřeným materiálem. V roce 2006 během jednoho měsíce po slavnostním otevření navštívilo Muzeum přes 300 návštěvníků. V muzeu jsou dále umístěny vzácné myslivecké trofeje a lesnické potřeby, fotografický materiál a další zajímavé exponáty z regionu, které se každý rok obměňují. Muzeum je umístěno v osadě Lomany, 4 km od města Plasy, směr Lomnička. V blízkosti muzea je hospodářský dvůr cisterciáků s centrální stavbou - mléčnicí. V blízkosti dvora stojí na cestě k Lomničce již suchý cca 500 let starý dub a na cestě ke Dražni 700 let starý dub, dosud živý. Do muzea je možné jít po Cestě Ludvíka Očenaška - zelená turistická značka Plasy - Dolní Bělá.

Prohlídku muzea je lépe předem objednat na tel.č.: 731 587 426, pí Jana Čiháková

V textu byla použita pomaturitní práce p. Františka Slacha z LZ Plasy